

Den 5. november 2008

Høringssvar vedr. Vision for Kalundborg midtby

Følgende er Agenda 21-rådets kommentarer og forslag til kommunens oplæg til vision for Kalundborg midtby.

Overordnede kommentarer

Rådet hilser initiativet med at sende visions-oplægget i forhøring og kommunens bestræbelser på at inddrage borgerne tidligt i arbejdet med kommuneplanen gennem borgermøder, plancheudstillinger og andre former for direkte borgerdialog velkommen. Netop i sager af denne type og med dette omfang er det afgørende, at borgerne inddrages i videst mulige omfang – og at dette foregår via en bred vifte af forskellige former for dialog mellem kommunen og borgerne.

Visions-oplægget indeholder mange spændende ideer og betragtninger. Fra Agenda 21-rådets side savner vi dog først og fremmest en tydeligere fokusering på og integration af bredere miljøhensyn og hensynet til bæredygtighed. Det bliver i disse år tydeligere og tydeligere, at vi står over for gigantiske udfordringer mht. at reducere vores energiforbrug og miljøbelastning. Mest presserende er naturligvis problemet med de menneskeskabte klimaændringer. Men også andre miljø- og bæredygtigheds-hensyn er centrale – fx nødvendigheden af at sikre alle borgere på jorden lige adgang til klodens knappe ressourcer, hvilket helt åbenlyst indebærer, at vi i vores del af verden skal reducere ressourceforbruget betydeligt.

Fraværet af denne type af betragtninger i oplægget er især problematisk set i lyset af, at en betydelig del af ressourceforbruget og miljøbelastningen knyttet til hverdagslivet og det private forbrug er bestemt af måden, vi indretter byen på. Den kommende kommuneplan for midtbyen får dermed i adskillige årtier fremover afgørende betydning for borgernes muligheder for at indrette sig mindre ressourceforbrugende og mere miljøbevidst. Det er derfor essentielt, at hensynet til at sikre en bæredygtig udvikling medtænkes i såvel den overordnede målsætning som i de konkrete initiativer og bestem-

møder i kommuneplanen og visionen for Kalundborg midtby. Dette ville i øvrigt ikke kun kunne bidrage til kommunens bestræbelser på at opfylde målsætningen om en lokal bæredygtig udvikling (jf. kommunens Agenda 21-strategi, vedtaget af kommunalbestyrelsen d. 23. april 2008), men vil også kunne bidrage til billedet af Kalundborg som en miljøvenlig og fremsynet kommune.

Neden for vil vi pege på en række konkrete muligheder for at indtænke bæredygtighed inden for følgende områder: bygningers energiforbrug, øvrige ressourceforbrug, affald, transport og byrum. Forslagene er i høj grad tænkt som illustrationer af, hvordan bæredygtigheds-hensynet rent praktisk kan integreres i kommuneplanen – de er således ikke tænkt som en udtømmende liste. Agenda 21-rådet stiller sig i øvrigt meget gerne til rådighed for en mere detaljeret diskussion af, hvordan bæredygtighed mere konkret kan indarbejdes i planerne for Kalundborg midtby.

Bygningers energiforbrug

Med den nye vision og kommuneplan for Kalundborg midtby opstår en unik mulighed for at indføre specifikke krav vedr. energistandarden af nybyggeri. Eksempelvis kunne man stille krav om, at alt nybyggeri skal leve op til standarden for lavenergi-huse eller passivhuse. Kravene kunne i så fald kombineres med en eller anden form for økonomisk incitament (fx fritagelse fra fjernvarme-tilslutningspligten for passivhuse).

I forhold til at fremme energieffektivt byggeri og passivhuse er det vigtigt, at man i lokalplanen og dens bestemmelser tager en række hensyn, som bl.a. omfatter:

- Bygningernes placering og højde: Bygningerne bør placeres indbyrdes og i forhold til verdens-hjørnerne på en sådan måde, at husene dels skygger mindst muligt for hinanden, dels bedst muligt kan udnytte sollyset som passiv solvarme. En sidegevinst ved at placere bygningerne så de skygger mindst muligt for hinanden er i øvrigt, at man opnår mere sollys i byrummet mellem husene.
- Krav til materialer og komponenter: I forhold til lokalplanens krav til valg af materialer på eksempelvis facaden er det afgørende, at der åbnes op for at benytte bygningsmaterialer, som muliggør høj energieffektivitet og dermed et lavt varmekonsum. Hermed tænkes på materialer og komponenter, som bl.a. anvendes inden for passivhuse og miljøvenligt byggeri (fx træ og fibercement som facadebeklædning og mos/sedum som tagbeklædning).
- Taghældning: I bestemmelserne for bygningernes taghældning skal der gives mulighed for lavere taghældninger end almindeligt. Derved bliver det muligt at benytte eksempelvis mos/sedum-tage, som virker temperaturnedsættende om sommeren i både selve bygningen og i byrummet. Desuden kan disse tage give mulighed for at etablere tagterrasser, ligesom de virker som ”buffer” for regnvandet i tilfælde af regnskyl (som må forventes at optræde hyppigere – og kraftigere – i det fremtidige klima).
- Solceller: Det bør i lokalplanen tilskyndes, at der opsættes solceller, hvor det er driftsmæssigt fornuftigt.

Fotomontage: mos/sedum-tag og tagterrasse med Kalundborg havn i baggrunden

Øvrige ressourceforbrug

Ud over at spare på bygningernes energiforbrug bør man naturligvis også indtænke tiltag til andre former for ressourcebesparelser, fx:

- Vandbesparelser: Lokalplanen bør tilskynde til regnvandsopsamling til wc-skyl og lignende. Ud over at spare på vandforbruget, vil dette også fungere som en regnvands-buffer i tilfælde af regnskyl. Man kan i den forbindelse undersøge, om det er muligt at fremme regnvandsopsamling gennem økonomiske incitamenter, fx ved at nedsætte spildevandsafgiften for husholdninger/erhverv med regnvandsopsamling (eller mos/sedum-tage, jf. tidligere).
- Ved valget af materialer bør man først og fremmest vælge lokale/danske materialer frem for materialer, der importeres langvejs fra udlandet. Dette gælder eksempelvis ved valget af stenbelægning til vej og fortorv.
- Ved valget af gadebelysning bør man dels vælge en energieffektiv belysningsform, dels overveje at benytte gadelamper med indbyggede solceller.

Affald

Mht. at reducere mængden af affald kan man bl.a. pege på følgende initiativer:

- Kildesortering: Der bør i al bebyggelse være nem adgang til kildesortering af affaldet (glas, plastik, papir, pap etc.)
- Der bør i boligområderne etableres steder, hvor folk kan stille brugte ting, som andre kan tage og bruge. Sådanne ”byttecentraler” kan eksempelvis etableres i tilknytning til områdernes ”affalds-øer”.

Transport

Ud fra et bæredygtigheds-perspektiv er det vigtigt i videst mulige omfang at gøre det nemt for borgerne at benytte bus og tog frem for bil – og i det hele taget at indrette byen på en måde, som mindsker behovet for at køre i bil mest muligt. Eksempelvis kan man pege på følgende relevante tiltag:

- Placering af indkøbsmuligheder: De større dagligvarebutikker og specialforretningerne bør dels placeres inden for et sammenhængende og afgrænset område (så folk ikke behøver at køre i bil mellem butikkerne, men kan klare alle indkøb i én omgang), dels placeres i komfortabel gå-afstand af stationen, så det er nemmest muligt at tage bus eller tog, når man vil handle ind i Kalundborg. Hvad der i den forbindelse kan karakteriseres som ”komfortabel gå-afstand” er naturligvis ikke entydigt, men et godt bud kunne være en maksimal afstand på 500 meter.
- Fremme af cyklisme: Der bør i al bebyggelse være nem adgang til overdækket og aflåst cykelparkering. Desuden skal det prioriteres højt at skabe sikre trafikforhold for cyklister (og fodgængere). I den forbindelse kan vi varmt støtte visions-oplæggets forslag om etablering af nye og bedre cykelstier (og fortove) på eksempelvis Sct. Jørgensbjerg.

Byrummet

Det er af stor betydning, at man laver tæt og sammenhængende bebyggelse. Dels fordi byen dermed kan have flere indbyggere inden for samme areal, hvilket reducerer transportbehovet, dels fordi man opnår større energieffektivitet i form af mindre varmetab. Man bør dog være opmærksom på, at man ikke får bygninger med et massivt ”kolods-udtryk”. Som inspiration kan man bl.a. se til byggeriet på Sluseholmen i København.

Parti fra Sluseholmen i København

Der er i visions-oplægget et stærkt fokus på etableringen af nye butikker. I den forbindelse er det vigtigt, at man formulerer en strategi for, hvad man vil gøre, hvis det ikke er muligt at udleje butikslokalerne. Tomme butikslokaler virker skæmmende for bymiljøet, og man bør derfor overveje muligheder for alternativ udnyttelse af lokalerne allerede ved projekteringen af byggeriet.

Kravet om tilgængelighed og handicap-venlighed bør indskrives i lokalplanen. Tilgængelighed kan eksempelvis fremmes gennem:

- tydelig skiltning med blindskrift
- stor variation i byrummets udformning (som giver varierende lyde og

- ekkoer, som syns-handikappede kan orientere sig efter)
- god og jævn belægning på fortorve og pladser
 - etablering af niveau-fri/plane overgange for fodgængere og cyklister ved vejkryds (fx ved at hæve vejbanen ved krydsene)
 - klare bestemmelser for skilning og vare-øer ud for butikker

Med udsigt til at der i fremtidens klima vil optræde hyppigere og kraftigere regnskyl, vil det være hensigtsmæssigt allerede nu at gennemføre/indtænke tiltag, som kan mindske belastningen af kloakerne ved regnskyl. Eksempelvis kunne man – foruden de tidligere nævnte tiltag i form af mos/sedum-tage og regnvandsopsamlign – vælge vej- og fortorvs-belægninger, som enten giver regnvandet mulighed for at sive direkte ned i jorden eller som kan fungere som en slags „buffer“ for regnvandet (fx ved at regnvandet kan „opsamles“ i mellemrummene mellem stenene).

Mht. arkitekturen er der i sagens natur mange meninger om, hvad der er pænt eller ej. Uanset dette, ville det dog være en gevinst for Kalundborg by, hvis der blev udarbejdet gennemtænkte og langtidsholdbare planer og retningslinjer for den arkitektoniske stil man ønsker at tilstræbe med byggeriet i midtbyen. Sådanne planer bør ikke kun forholde sig til materialevalg og lovgivning, men også give retningslinjer for, hvordan man ønsker at byen skal fremstå – herunder hvordan nybyggeri skal spille op imod de gamle bygninger og det eksisterende byggeri.

Agenda 21-rådet stiller sig naturligvis gerne til rådighed, hvis forslagene og ideerne i dette høringssvar ønskes uddybet.

På vegne af Agenda 21-rådet

Tøke Haunstrup

Formand